

По-перше, усі навчальні заклади повинні по-новому будувати свої взаємини в напрямку формування творчих і дослідницьких здібностей учнів не тільки в період навчання у вузі, а й в середніх загальноосвітніх школах. Успіх освітніх установ в підготовці творчо мислячої особистості значною мірою залежить від цілеспрямованої ув'язки усіх навчальних планів дисциплін, що вивчаються з вирішенням поставленого завдання і від кадрів викладачів вузу і вчителів шкіл, здатних розвивати задатки учнів і допомогти їм придбати корисні навички.

У вирішенні цього далеко не простого завдання особливе місце відводиться вищим навчальнимкладам. Крім того, прогресу в освіті недостатньо для вирішення завдань соціального розвитку. Добробут вимагає комплексної стратегії, яка залучає і втягує інші сектори крім освіти.

ПРО НЕОБХІДНІСТЬ ЗМІНИ СТИЛЮ ЖИТТЯ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

О. В. НАЗАРЕНКО, канд. екон. наук, доц.,
доц. кафедри загальної економічної теорії

Н. Б. РЕШЕТНЯК, канд. екон. наук, доц.,
доц. кафедри загальної економічної теорії

*Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків*

В адміністративно-командній економічній системі люди розглядаються як робоча сила, що характеризується фізичними, інтелектуальними та моральними здібностями до створення матеріальних та нематеріальних благ, багатства країни. Але на працездатність людей дуже впливає їх психічне здоров'я. У сучасному інклюзивному суспільстві, що поєднує людей різних національностей, вірувань, фізичних можливостей, депресії стають доволі розповсюдженим явищем. За відомостями з відкритих джерел, у технологічно розвинутих країнах від депресивних станів страждає до 20 % населення. Депресії є вагомою часткою інклюзивного суспільства і подолати їх досить важко. В останні роки ця проблема привертає все більше уваги у зв'язку зі стрімким розвитком глобалізації економіки та військовими конфліктами, що загострились у багатьох країнах світу, не обминувши і Україну.

Психічні розлади у людей супроводжуються різноманітними симптомами: надмірні спади та підйоми настрою, невмотивована агресія, коливання ваги людини, втрата апетиту, сну, енергії, втома, відчуття смутку, самотності, відсутність рішучості та здатності до концентрації уваги, відчуття втрати корисності для оточуючих тощо. Загострення симптомів часто призводить до думок про смерть та самогубство. Для України характерним є велика кількість військових, які повернулись із зони бойових дій на Сході і мають пристосовуватись до цивільного життя, активно сприяти будівництву оптимістичного стилю життя. Найбільш розповсюдженими причинами депресій

є сильні життєві стреси, перевтома на роботі, відсутність достатнього сну, погане харчування, зловживання психоактивними речовинами (наркотики, алкоголь). Сезонні коливання світла, температури теж можуть сприяти загостренню психічних станів людей. [1] Багато сучасних людей відчуває порожнечу і втрату сенсу життя, що становить загрозу майбутнього розвитку культури, екології та суспільства загалом.

Не випадково у центрі уваги економістів, що поділяють людиноцентричну модель соціально-економічного розвитку, опинилась оцінка благополуччя на рівні країни, регіону і окремого домогосподарства. Провідні політики визнають, що треба зосереджуватись не тільки на зростанні валового внутрішнього продукту країни, але й на благополуччі, рівні щастя окремої людини. Колишній прем'єр-міністр Великобританії Девід Кемерон виголосив: «Настав час визнати, що ми живимо не лише заради грошей, але й заради щастя» [2]. Незважаючи на досягнутий суспільством матеріальний прогрес, люди не відчувають себе щасливими, – констатує, засновник руху «За щастя» (Action for Happiness) Р. Лейард. Рух «За щастя», заснований у Лондоні групою вчених, має намір змінити цю сумну картину. З їх точки зору необхідним є масовий глобальний рух до кардинальних змін стилю життя сучасного суспільства, формування людиноцентричної моделі розвитку.

З економічної точки зору збільшення виробництва в усіх галузях веде до збільшення комфортності життя. Збільшення грошових доходів населення дає можливість більше споживати товарів та послуг. Але сучасність дає «мінуси», які грошовий індикатор не фіксує: нервовість, монотонність роботи, передчуття звільнення в умовах конкуренції, втрата сімейних цінностей, самотність у великих мегаполісах, корпораціях тощо. Людина відчуває невдоволеність від життя, коли купівля нових товарів не гарантує відчуття щастя надовго. Суспільство споживання підштовхує людину до постійного розвитку бажань, порівнювання себе з іншими, погоні за вигаданою насолодою. Справжні цінності життя – допомога ближньому, вдячність батькам, повага до шляхетності, цінування шедеврів культури, духовність – відсуваються на другий план.

Міжнародний індекс щастя – Happy Planet Index (HPI) оцінює показники: суб'єктивна задоволеність людьми життям, очікувана тривалість життя і так званий «екологічний слід». Вперше HPI було розраховано асоціацією New economic Foundation у 2006 році для 178 країн. У 2019 році Україна зайняла 133 місце в міжнародному рейтингу «щасливих країн» з 156 держав. [3]

На макроекономічному рівні Україні потрібні серйозні зміни стратегії розвитку: рішуче проведення програми енергозбереження; надання економічної свободи головному ресурсу – мільйонам активно працюючих людей; залучення інвестицій. Але початок формування відчуття щастя лежить на мікрорівні – рівні окремої людини. Людина не може бути щасливою, якщо в неї є проблеми з комунікацією, внутрішнім розвитком, цілеспрямованістю. Тому потрібно збільшувати ступінь соціалізації завдяки більшому спілкуванню з друзями, з природою, відвідуванню клубів, спортивних, мистецьких заходів. Ніколи не

можна припиняти саморозвиток, слід більше подорожувати, активно рухатись до сімейного благополуччя, змінювати свої хобі, спілкуватись із тваринами, малювати, співати. У державі необхідно глибоке розуміння потреби в позитивному стилі життя та планування першочергового виділення коштів та приміщень для реабілітаційних заходів та розвитку творчого потенціалу людей, що потребують допомоги.

Відчуття щастя потрібно досягати усіма можливими засобами: розвитком оптимістичного уявлення майбутнього, тренуванням відчуття вдячності, фокусуванням на позитивних моментах сьогодення. Рецепт щастя – припинити ганятися за ним, навчитись бути задоволеним тим, що маєш. Відштовхуючись від сьогоденних реалій, треба йти до формування в українців відчуття єдності суспільства, реального покращення життя за рахунок зниження злочинності, поліпшення інфраструктури та екології, підвищення якості освіти, медицини, культури. Продуктивним, на наш погляд, було б змагання між містами України не тільки за збільшення ВВП, а і за збільшення туристичної привабливості, упорядкування «зелених» зон, покращення комфортності життя людей.

Українські державні та громадські інститути повинні все більше уваги приділяти якості життя людей, зменшенню нерівності в доходах, стимулюванню власного, внутрішнього виробництва та науки, формуванню патріотичної еліти суспільства, розвитку творчих здібностей кожного громадянина країни. Бо саме творчість талановитих і щасливих людей є невичерпним економічним ресурсом, який спроможний подолати виклики XXI сторіччя, зменшити психічні розлади у людей, будувати оптимістичний стиль життя суспільства.

Література:

1. Назаренко О. В. Економічний підхід до подолання психічних розладів у людей / О. В. Назаренко, Н. Б. Решетняк // *Сучасна економічна наука: теорія і практика*: Матеріали IX Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 13 листопада 2019 р. – Полтава: Нац. ун-т ім. Ю. Кондратюка, 2019. – С. 155–157.
2. Корреспондент: Формула щасття. URL: <http://korrespondent.net/tech/1266271> (дата звернення 10.10.2019).
3. Рейтинг щасття по країнам. Всемирный доклад о счастье 2019. URL: <https://theworldonly.org/indeks-schastya-2019/> (дата звернення 09.10.2019).

ЗМІНИ ПАРАДИГМИ СІЛЬСЬКОГО РОЗВИТКУ ЯК ІМПЕРАТИВ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Л. О. РАДІОНОВА, канд. філос. наук, доц.,
доц. кафедри філософії і політології
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Сам термін «парадигма» відображає проблеми певного етапу розвитку суспільства або його складової, визначає тенденції та шляхи їх вирішення. Це